

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ 'BARIŞ' DEĞERİNE EVRENSEL BİR BAKIŞ I

*Dr. Işık KAMARAJ
**Dr. Ebru AKTAN KEREM

ÖZET

Erken çocukluk döneminde (0-8 yaş) kazandırılacak sosyal değerlerden birisi de "barış"tır. Barışın somutlaştırılması, elle tutulur, değerli, öğrenmeye değer ve uğruna çabalanması gereken bir şey olarak öğrencilere sunulması gerekmektedir. Eğitim, çeşitli nedenlerle ortaya çıkan şiddetin ve şiddet kültürünün etkisinin azaltılması ya da bunun çoğalması ve şiddet karşıtı barış kültürünün oluşturulmasında temel faktördür.

Bu amaçtan yola çıkarak, insanlık değerlerinden "barış" temasının, okul öncesi dönemde ele alınmasının, en az diğer eğitim kademeleri kadar önemli olduğu düşüncesinden hareket ederek bu araştırma planlanmıştır. Farklı ülkelerde okul öncesi eğitim alanında çalışan kişiler (öğretmenler, idareciler, akademisyenler, sivil toplum gönüllüleri, vb.) araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmanın veri toplama aşamasında, kişisel, mesleki ve barış eğitimi ile ilgili kişilerin bilgi düzeyini ve uygulamalarını tespit etmeye yönelik, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş 10 adet sorudan oluşan bir 'görüşme formu' kullanılmıştır. Uygulama, 01 Mayıs 2005-30 Temmuz 2005 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırma verilerinin analizinde, öncelikle içerik analizi yapılarak anahtar kelimeler tespit edilmiştir. Araştırmanın devamında daha detaylı bir, "İçerik analizi" yapılarak, önce anahtar kelimeler, daha sonra bunlara bağlı olarak kavramlar ve temalar oluşturulacaktır. Araştırmacılar tarafından hazırlanmakta olan "Barış Eğitimi Programı"nda, bu araştırmanın bulgularından yola çıkarak elde edilen anahtar kelimeler temel alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Dönemi, Barış, Barış Eğitimi

A UNIVERSAL OVERLOOK TO 'PEACE' VALUE IN EARLY CHILDHOOD PERIOD I

ABSTRACT

One of the social values that can be attained to children during early childhood (0-8) is "peace". It is necessary to concretize peace and present it as a tangible, valuable thing that is worth for learning and worth for struggling. The permanency and sustainability of peace depends on the peace environment that is designed by training. Training is the basic factor in order to decrease the effect of violence and its culture, and form a peace culture against violence.

* Marmara Üniversitesi İlköğretim Bölümü, İstanbul. E-posta:

kamaraj@marmara.edu.tr

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlköğretim Bölümü, Çanakkale. E-posta:

ebrukerem@yahoo.com

Starting from this point, this reserach has been planned from the idea that discussing “peace” theme, one of the values of humanity in preschool period, is as important as the other education degrees are. People working in preschool education field (teachers, administrators, academicians, non-governmental volunteers etc.) from various countries constitute the study group. An “interview form” consisting of 10 questions is developed by the researchers to determine the data level and implementations of the people related to personal, occupational and peace training in the data collecting stage. The implementation was carried out between 01 May 2005 – 30 July 2005. During the research data analysis, first the key words are determined by doing content analysis. In the continuation of the research, first the key words, and afterwards concepts and themes related to these will be developed by carrying out a more detailed “content analysis”. In “Peace Training Program” being prepared by researchers, key words that are determined by the foundings of the research are taken as a base.

Key Words: Early Childhood, Peace, Peace Education

GİRİŞ

Erken Çocukluk Nedir?

Erken çocukluk eğitimi kavramı, çoğunlukla 0-8 yaş arasındaki çocukların eğitimi için kullanılır. 1800'li yıllardan itibaren anaokullarının yaratılması ile ortaya çıkan ve yüzyıllardır eğitimcilerin ilgilendiği bir konu olan erken çocukluk eğitimi, özellikle son yıllarda ülkemizde ve dünyada büyük ilerlemeler kaydetmiş ve toplumun öncelikli olarak ilgi alanlarından birisi haline gelmiştir (Güneysu, 2005).

Çocuklara Göre “Barış” Nedir?

İnsanlar, genellikle “Neden barışı öğretiyorsunuz? Çocuklar, barışın ne olduğunu bilirler” sorusunu sorarlar. Araştırmalar, çocukların çoğunun savaşa ilişkin somut fikirlerinin olduğu ve barış hakkındaki fikirlerinin ise genellikle belirsiz olduğu ve barışı basit bir şekilde savaşın zıttı olarak gördüklerine işaret etmektedir (Matthews, 2002: 29).

Pek çok insana “barış” nedir? diye sorduğumuzda genellikle “savaş” kelimesini zihninden geçirir. Ayrıca, barış çoğunlukla zayıf, edilgin, sıkıcı ve donuk olarak algılanmaktadır. Bir çok öğrenci, barış yapıcı süreçleri tam olarak kavrayamaz ve yine birçoğunda gelecek hakkında “güçsüzlük” duygusu hakimdir. Sonuçta, çocuklar devam eden bir barışa dair çok az umut beslerler. Barış, birlikte çalışan, iletişim kuran ve farklılıklara önem veren bir toplumda gelişir (Matthews, 2002: 29).

Barış Kültürü

UNESCO konferansında belirtildiği gibi Savaş Kültürü’nden Barış Kültürü’ne geçilebilmesi için, özgürlük, adalet, demokrasi, hoşgörü ve dayanışma ilkelerini içeren bir “Paylaşma Kültürü” yaratılması gereklidir (<http://www.iksev.org>).

Barışın Hakim Olması İçin İhtiyaç Duyduğlarımız

Eğitim yoluyla barış kültürünü geliştirmek, ekonomik ve sosyal gelişimi yükseltmek, insan hakları için saygıyı arttırmak, kadın ve erkek arasında eşitliği sağlamak, demokratik katılımı teşvik etmek, anlayış, hoşgörü ve dayanışmayı arttırmak, bilginin özgür akışı ve katılımcı iletişimi desteklemek, uluslararası barış ve güvenliği sağlamaktır (UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2002: 74-76).

Matthews’e (2002) göre; barış somutlaştırılmalı, elle tutulur, değerli, öğrenmeye değer ve uğruna çabalanması gereken bir değer olarak öğrencilere sunulmalıdır. Eğitim; çeşitli nedenlerle ortaya çıkan şiddetin ve Şiddet Kültürü’nün etkisinin azaltılması ve aynı zamanda, şiddet karşıtı Barış Kültürü’nün oluşturulmasında temel faktörlerden birisidir.

Problem Durumu

1. Dünyadaki farklı ülkelerde erken çocukluk döneminde uygulanan “Barış Eğitimi” nin durumunu saptamak,
2. Ülkeler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tespit etmek ve karşılaştırma yapmaktır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı ise, BM insani gelişmişlik indeksi ile barış eğitimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik İndeksi

BM İnsani Gelişmişlik İndeksi (2004), yoksulluk, okur-yazarlık, eğitim, insan ömrü, çocuk doğum oranı ve diğer faktörleri temel alarak ülkeler arasında karşılaştırmalı bir ölçüm yapmaktadır. Bu indeks ilk olarak 1990 yılında Pakistanlı bir ekonomist olan Mahbub ul Haq tarafından geliştirilmiştir. İndeks, üç temel unsura bağlı olarak ortalama başarı durumlarını ölçmektedir. Bunlar,

uzun ve sağlıklı bir yaşam, bilgi ve yaşam şartlarıdır
(http://en.wikipedia.org/wiki/UN_Human_Development_Index)

YÖNTEM

Bu araştırmanın modeli, dünyanın farklı ÷lkelerindeki erken çocukluk eğitimi alanında çalışan kişilerin barış eğitimi ile ilgili görüşlerini belirlemek üzere varolan durumu ortaya koymak olduğundan, “Nitel Araştırma Yöntemi”ne uygunluk göstermektedir. Araştırmanın örneklemini, 2001-2005 yılları arasında farklı ÷lkelerde (Atina, Yunanistan-2001, Auckland, Yeni Zelanda-2002, Acapulco, Meksika-2003, Montreal, Kanada-2005) düzenlenen, 4 ayrı Dünya Kongresi’ne (The World Forum Early Care and Education) katılan 51 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, Uygun Örnekleme Tekniđi (Convenience Sampling) kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1. Örneklem Grubunun BM İnsani Gelişmişlik İndeksine Göre Frekans Ve Yüzde Değerleri

	Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması *	Örneklem Grubunun Ülkelere Göre Dağılımı	
			f	%
		Yüksek Gelişmişlik Düzeyi		
1	İsveç	3	2	3,92
2	Avustralya	4	1	1,96
3	Hollanda	5	3	5,88
4	Amerika	7	11	21,56
5	Kanada	8	4	7,84
6	Japonya	9	1	1,96
7	İskoçya /İngiltere	13	1	1,96
8	Almanya	18	2	3,92
9	Yeni Zelanda	20	1	1,96
10	Singapur	28	1	1,96
11	Slovakya	29	1	1,96
12	Güney Kore	30	1	1,96
13	Meksika	55	1	1,96
		Orta Gelişmişlik Düzeyi		
14	Bulgaristan	57	9	17,64
15	Romanya	72	1	1,96
16	Tayvan	74	2	3,92
17	Fiji	81	1	1,96
18	Lübnan	83	1	1,96
19	Türkiye	96	1	1,96
20	Çin	104	1	1,96
21	İran	106	1	1,96
22	Güney Afrika	111	1	1,96
23	Guatemala	119	1	1,96
24	Hindistan	127	1	1,96
		Düşük Gelişmişlik Düzeyi		
25	Nijerya	152	1	1,96
Toplam	-	-	51	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere, örneklem grubundaki ülkelerin BM İnsani Gelişmişlik İndeksi sıralaması göz önünde bulundurulduğunda 1. sırada 11 kişi ile Amerika (%21.56), 2. sırada 4 kişi ile Kanada (%7.84) ve 3.sırada 9 kişi ile Bulgaristan (%17.64) yer almaktadır. Örneklem grubundaki kişilerin 42’si (%82,35) kadın, 9’u (%17.65) erkek’ tir. Örneklem grubu yaşa göre incelendiğinde 51-55 yaş aralığı 9 kişi (%17,64) ile 1. sıradadır. 56-60 yaş aralığı 8 kişi (%15,68) ile 2 sırada yer alırken, 41-45 yaş arası ile 46-50 yaş arası 7’şer kişi (%13,72) ile 3. sırada yer almaktadır. 20 yaş ve altı ise 1 kişi (%1,96) ile son sıradadır. Örneklem grubunun hizmet yılları incelendiğinde, 11 kişi (%21,58) ile 26 yıl ve üstü 1. sırada, 10 kişi (%19,61) ile 1-5 yıl arası 2. sırada ve 8 kişi (%15,69) ile 16-20 yıl arası 3. sıradadır. 4 kişi (%9,8) ile 1 yıldan az seçeneği ise son sırada yer almaktadır. Örneklem grubunun meslekleri incelendiğinde, 18 kişi (%35,29) ile okul öncesi öğretmenleri 1. sırada, 11 kişi (%21,56) ile okul öncesi eğitimi merkezi yöneticileri 2. sırada ve 8 kişi (%15,68) ile alan

akademisyenleri 3. sıradadır. 1 kişi (%1,96) ile sosyal bakım uzmanı seçeneği ise son sırada yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın örneklemini, 2001-2005 yılları arasında farklı ülkelerde (Atina, Yunanistan-2001, Auckland, Yeni Zelanda-2002, Acapulco, Meksika-2003, Montreal, Kanada-2005) düzenlenen 4 ayrı Dünya Kongresi'ne (The World Forum Early Care and Education) katılan kişiler oluşturmaktadır.

Bu kişilerden 500 tanesine internet ve karşılıklı görüşme yoluyla araştırma formları ulaştırılmış; gelen formlar incelenerek 51 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen araştırma formu; kişisel bilgilere yönelik 7 adet soru ile, örneklem grubunun "barış eğitimi"ne yönelik düşünceleri almak için 3 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, ülkelerin eğitim durumu, okur-yazarlık oranı ve kişi başına düşen yıllık gelir düzeyi vb. gibi değişkenleri içeren BM İnsani Gelişmişlik İndeksi (Human Development Index) temel alınmıştır.

Bu araştırmanın verilerinin analizi aşamasında, öncelikle içerik analizi yapılarak anahtar kelimeler tespit edilmiştir.

Bulgular

Tablo 2. Örneklem Grubunun "Barış Kavramı"na İlişkin Görüşlerinin Ülkelere Göre İncelenmesi

Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması	Barış Kavramı
İsveç	3	Savaş olmama durumu İçsel barış
Avustralya	4	Savaş olmama durumu
Hollanda	5	Ayrımcılık olmaması Sosyal adalet Kanun önünde eşitlik
Amerika	7	Çatışmaların anlayışla çözülmesi Sosyal adalet İnsanların eşit haklara sahip olması Ayrımcılık ve savaş olmama durumu
Kanada	8	Çocukların çatışmayı çözüm yolu Uyumlu yaşama
Japonya	9	İnsanlığı tüm değerleriyle kabul etme
İskoçya/İngiltere	13	Adaletin sağlanması
Almanya	18	Uyumlu yaşama Savaş ve çatışma olmama durumu
Yeni Zelanda	20	Uyumlu yaşama
Singapur	28	Çatışmaların uyumlu çözülmesi
Slavokya	29	Savaş olmama durumu Mutluluk
Güney Kore	30	Sevgi
Meksika	55	Uyum İçinde Yaşamak
Bulgaristan	57	Uyum sağlamak Sevgi Çabayla sağlanır Savaş olmaması, özgür olma durumu
Romanya	72	Çatışma olmama durumu Ulusların birbirini anlaması
Tayvan	74	Problemsiz, kavgasız yaşam

Fiji	81	Ayrımcılık olmama durumu Huzurlu ve uyumlu yaşam
Lübnan	83	Farklılıklara anlayış gösterme durumu
Türkiye	96	Uyumlu yaşama durumu
Çin	104	Uyumlu yaşama durumu
İran	106	Çatışma olmama durumu
Güney Afrika	111	Savaş olmama durumu
Guatemala	119	Her açıdan gelişme
Hindistan	127	“Satyam, Sivam, Sundaram” felsefesi Sevgi, inanca saygı, huzur
Nijerya	152	Savaş olmama durumu Madde ve ruhun uyum içinde olması durumu

Tablo 2’de görüldüğü üzere; Yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler barışı savaş olmama, sosyal adalet ve uyumun sağlanması durumu ve kanun önünde eşitlik gibi tanımlamıştır. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyindeki ülkeler barışı sağlıklı gelişim, bireylerin dünyaya uyum sağlaması, ayrımcılık yapılmaması ve yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler gibi savaş olmama durumu olarak tanımlamıştır.

Tablo 3. Örneklem Grubunun “Dünya Barışı”, “Ülke Barışı” ve “Bireysel Barış” Kavramlarının Ülkelere Göre İncelenmesi

Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması	Dünya Barışı	Ülke Barışı	Bireysel Barış
İsveç	3	Savaş olmama durumu	Etnik gruplar arasında uyum	Kendini güvende hissetme durumu
Avustralya	4	Savaş olmama durumu	Eşit haklara sahip olma durumu	Kişinin kendisiyle uyum içinde olma durumu
Hollanda	5	Ekonomik farklılıklar ve şiddetin olmaması durumu	Toplumda uyum olması durumu	Hayata ve insan haklarına saygılı, kendini sevme durumu
Amerika	7	Hayatı ve insan sorunlarını anlama durumu Güçlerin eşit dağılımı Yaratıcı çözümler üretme durumu İnsanların dünyayı anlama süreci	Farklılıkları anlama, Birlikte çalışma Eşit haklara sahip olma, Çatışmalara çözüm bulma Sorunları kanunla çözme durumu	İsmi bilme seviyesiyle başlar. Dünyadaki yerini bilme ve İnançlarda özgür olma durumu
Kanada	5	Şiddet olmama durumu Ülkelerin birbirini anlaması	İnsanların ve hükümetin ortak çalışma, sınırlara saygı duyulması durumu	Problemleri bireyin çözmesi, içsel denge ve anlayış olmama durumu
Japonya	9	Savaş olmama durumu	Sosyal adalet ve anlayış durumu	İçsel denge ve anlayış durumu
İskoçya / İngiltere	13	Adalet ve hak dağılımının eşit olma durumu	Kanunlara dayalı özgürlük durumu	İyi ve kötülerini ayırabilme durumu
Almanya	18	Bağımsız olma, Çatışmama durumu	Ayrımcılık yapılmaması durumu	Yaratıcı çözümler bulma, Güven duygusunu hissetme durumu

Yeni Zelanda	20	Çatışma olmama durumu	Uyum içinde yaşama durumu	Kendini sevme ve Güvende hissetme durumu
Singapur	28	Farklılıklara saygı duyma durumu	Şiddet olamama durumu	Uyum içinde olma durumu
Slovakya	29	Savaş olmama durumu	Ülkelerin savaşmama durumu	Benliğini tanıma durumu
Güney Kore	30	Savaş olmama durumu	Uyum içinde yaşama durumu	Olumlu düşünme durumu
Meksika	55	Ülkelerin birbirine saygı göstermesi, İnsan haklarına saygı duyma durumu	İnsanların birbirine saygılı olması durumu	Kendi gerçeğini kabul etme, Uyum sağlama durumu
Bulgaristan	57	Uyum içinde yaşama, Güç dengesi, Savaş olmama durumu	Uyum sağlama, Sokakların güvenli olması durumu	Mutlu olma, Tüm potansiyeli kullanma ve Uyumlu olma durumu
Tayvan	74	Savaş olmama durumu	Savaş ve ayrımcılık olmama durumu	İç huzur sağlama Diğer kültürlerle uyum sağlama durumu
Fiji	81	Kaynakların eşit olma durumu	Kanun önünde eşitlik, Toplumsal uyum durumu	Kişini, barışın başladığı yer olduğunu bilme durumu
Lübnan	83	Uyum sağlama durumu	İnsan ve toplumun uyum durumu	İçsel uyum durumu
Türkiye	96	Herkesin bir diğerini anlaması durumu	Kuralları anlama ve kabul etme durumu	Bir insanın diğer insanı anlaması
Çin	104	Tüm dünyanın arkadaş olması durumu	Toplumsal uyum durumu	İnsanlar arası çatışmaların olmama durumu
İran	106	Savaş olmaması durumu	Toplumsal uyum durumu	Huzurlu ve sakin bir hayat sürme durumu
Güney Afrika	111	Savaş olmaması durumu	Toplumsal uyum durumu	İçsel uyum ve İnsan doğasını sevme durumu
Guatemala	119	Bireylere eşit koşullar sağlanırsa, tüm bu barışlar gerçekleşebilir.		
Hindistan	127	Ekonomik farklılıkların olmaması ve Sosyal yıkımın olmaması durumu	Ekonominin eşit olma durumu	Mutlu bir yaşama sahip olma durumu
Nijerya	152	Kaynakların eşit dağılımı durumu	Kaynakların eşit dağılımı durumu	Ruhun ve madde uyumlu olma durumu

Tablo 3’de görüldüğü üzere; Yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler “Dünya Barışı”nı savaş ve ekonomik farklılıkların olmaması, güçlerin eşit dağılması ve insanların sorunlara yaratıcı çözümler bulması durumu olarak tanımlamaktadır. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler ise farklılık göstermemekle birlikte savaş olmaması, kaynakların ve güçlerin eşit dağılımı durumu olarak tanımlamaktadır. Yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler “Ülke Barışı”nı toplumsal uyum, eşit haklara sahip olma, sorunları kanunla çözme durumu olarak tanımlamaktadır. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerde de tanım çok fazla farklılık göstermemekte ve toplumsal uyum ile kaynakların ve ekonominin eşit hale getirilme durumu olarak tanımlanmaktadır. Yüksek gelişmişlik

düzeyinde olan ülkeler “Bireysel Barışı” kişisel uyum, eşit haklara sahip olma, sorunları kanunla çözme durumu olarak tanımlanmaktadır. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerde huzurlu bir yaşam sürme, insanın kendi doğasını sevmesi ve diğer insanlara anlayış gösterebilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 4. Örneklem Grubunun Barış Eğitiminin Başlangıç Yaşı İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Ülke Adı	BM İnsani Gelişmişlik İndeksi Sıralaması	Barış Eğitiminin Başlama Yaşı ve Nedeni
İsveç	3	Doğumla başlamalıdır. Eğitimi aile vermelidir.
Avustralya	4	Çocuk barış kavramını anlayacak düzeye gelince başlamalıdır.
Hollanda	5	2-3 yaşında, tutumlar gelişmeye başlayınca başlamalıdır. 2-12 yaş arası, çevre düzenlemeleriyle verilmelidir. Doğumla başlamalıdır, öğrenme doğumla başlar.
Amerika	7	Doğumla beraber başlamalıdır, yemek yeme gibi barışı öğrenme hakkı vardır. 3-5 yaşta başlamalıdır, çocuk barışı okulda öğrenmelidir. Barış bebekle başlar, eve ve sınıfa barış kavramı taşınmalıdır.
Kanada	8	Doğumla beraber başlamalıdır, ailede barışı tanımalı ve uygulamaya başlamalıdır.
Japonya	9	Doğumla başlamalıdır, barışla gelişmeli ve inançlarına barışı da almalıdır.
İskoçya / İngiltere	13	Doğumdan ölüme kadar sürmelidir, çocuk doğumdan itibaren çatışmayı çözmeyi öğrenmelidir.
Almanya	18	Doğumla başlamalıdır, barış ailede öğrenilir 2-3 yaşında başlamalıdır, zihinsel öğrenme başlar.
Yeni Zelanda	20	Doğumla başlamalıdır, ailede barış olmazsa çocuk şiddeti okula getirir.
Singapur	28	Doğumla başlamalıdır, çocuk evde öğrendiklerini tüm hayatına yansıtır.
Slovakya	29	Erken yaşlarda zihinsel yeterliliğe erişince öğretilmelidir.
Güney Kore	30	Dili öğrenmeye başladıkları yaşta barışı da öğrenmelidirler.
Meksika	55	Erken yaşlarda öğrenmelidirler, bu yaşlarda empati kurma, çatışmaları çözme becerisi ve insan haklarına saygılı olmayı öğrenirler.
Bulgaristan	57	Doğumla beraber felsefe haline getirilmelidir. 4-6 yaşında, “ben”, “kendim” ve “diğerleri” kavramlarıyla başlamalıdır. İlkokul yaşlarında başlamalıdır, çocuklar barışı kavrayacak düzeye gelir Felsefe dersleri ile başlamalıdır.
Romanya	72	3 yaşında, barışın ne olduğunu anlayınca başlamalıdır.
Tayvan	74	3 yaşında, konuşmaya ve anlamaya başlayınca başlamalıdır.
Fiji	81	Erken yaşlarda aile eğitimiyle başlamalıdır
Lübnan	83	Doğumla beraber aile eğitimiyle başlamalıdır.

Türkiye	96	Doğumla başlamalıdır, çocuğun çevresinde ve tüm materyallerde barış teması olmalıdır.
Çin	104	3-5 yaşlarında, çocuklar birbirlerini anlamaya başlayınca başlamalıdır.
İran	106	İlkokul çağlarında başlamalıdır.
Güney Afrika	111	Doğumla beraber aile eğitimiyle başlamalıdır.
Guatemala	119	6 aydan 2 yaşa kadar olmalıdır. Çocuk duygularını kontrol etmeyi, çatışma çözmeyi ve barışa olan ihtiyacı öğrenir.
Hindistan	127	Erken çocukluk eğitim döneminde başlamalıdır, öğreneceği en önemli kavramdır.
Nijerya	152	Erken çocukluk döneminde öğrenilmez, çocuk bu yaşlarda karakter ve tutum geliştirir.

Tablo 4’de görüldüğü üzere;Yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler incelendiğinde “Barış Eğitiminin Başlangıç Yaşı”nın doğumla ya da 2-3 yaş arasında başlaması ve ilk eğitimin aile tarafından verilmesi düşünüldüğü görülmektedir. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler incelendiğinde ise, eğitimin erken çocukluk döneminde (0-8 yaş) verilmesi ve yine aile tarafından eğitimin başlatılması gerektiği ifade edilmiştir.

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma, insanlık değerlerinden “barış” temasının, okul öncesi dönemde ele alınmasının, en az diğer eğitim kademeleri kadar önemli olduğu düşüncesinden hareket edilerek planlanmıştır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanmakta olan “Barış Eğitimi Programı”nda, bu araştırmanın bulgularından yola çıkılarak elde edilen anahtar kelimeler temel alınacaktır.

Araştırmada, yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler barış kavramını “savaş olmama, sosyal adalet ve uyumun sağlanması durumu ve kanun önünde eşitlik” gibi kavramlarla tanımlarken orta ve düşük gelişmişlik düzeyindeki ülkeler ise “barışı sağlıklı gelişim, bireylerin dünyaya uyum sağlaması, ayrımcılık yapılmaması ve savaş olmama durumu” olarak tanımlamışlardır. Gerek yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler gerekse orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler “barış” kavramını “savaş olmama” durumu olarak tanımlamışlardır.

Kamaraj ve Kerem’in (2005), yaptıkları araştırmada barış kavramının sadece savaşın karşıtı olmadığı; çatışma çözümü, bakış açıları, önyargı, iletişim ve işbirliği gibi kavramlarla yapılandırılabilirliğinin yeterince düşünülmediği ifade edilmiştir.

Araştırmada, yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler “Dünya Barışı”ni “savaş ve ekonomik farklılıkların olmaması, güçlerin eşit dağılması ve insanların sorunlara yaratıcı çözümler bulması” olarak tanımlamışlardır. Yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler “Ülke Barışı”ni “toplumsal uyum, eşit haklara sahip olma, sorunları kanunla çözme” olarak tanımlamışlardır. Yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler “Bireysel Barışı” “kişisel uyum, eşit haklara sahip olma, sorunları kanunla çözme” olarak tanımlamışlardır.

Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler ise “Dünya Barışı” yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerle farklılık göstermemekle birlikte “savaş olmaması, kaynakların ve güçlerin eşit dağılımı” olarak tanımlanmıştır. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerde de Ülke Barışı” yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerle farklılık göstermemekle birlikte “toplumsal uyum ile kaynakların ve ekonominin eşit hale getirilmesi” olarak tanımlanmıştır. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerde “Bireysel Barışı” “huzurlu bir yaşam sürme, insanın kendi doğasını sevmesi ve diğer insanlara anlayış gösterebilmesi” olarak tanımlanmıştır.

Gerek yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler gerekse orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerde “Dünya Barışı” ve “Ülke Barışı” kavramlarına ilişkin tanımların benzerlikler gösterdiği anlaşılmaktadır. Yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler “Bireysel Barışı” “kişisel uyum, eşit haklara sahip olma, sorunları kanunla çözme” olarak tanımlarken, orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkelerde “huzurlu bir yaşam sürme, insanın kendi doğasını sevmesi ve diğer insanlara anlayış gösterebilmesi” gibi farklı kavramlarla tanımlanmıştır.

Araştırmada, yüksek gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler incelendiğinde “barış eğitiminin başlangıç yaşı”nın doğumla ya da 2-3 yaş arasında başlaması ve ilk eğitimin aile tarafından verilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir. Orta ve düşük gelişmişlik düzeyinde olan ülkeler incelendiğinde ise, eğitimin erken çocukluk döneminde (0-8 yaş) verilmesi ve bu eğitimin aile tarafından başlatılması gerektiği ifade edilmiştir.

Ülkemizde, özellikle barış kavramının bir kültür olarak yaşanmasında doğumdan iki yaşına kadar olan süreçte anne-babalara verilecek “barış eğitimi” programları son derece önemlidir. İki altı yaş arasında ise, bu eğitimler okul öncesi öğretmenlerinin eğitimi aracılığı ile sürdürülmelidir. Ayrıca, topluma yönelik hizmet içi eğitim kurslarının düzenlenmesinin yanı sıra, barış eğitiminin ilköğretimde de devam etmesi kalıcılığı ve sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Barış eğitiminin İngiltere’deki hedefleri incelendiğinde (<http://www.ppu.org.uk>) ırk, cinsiyet, yaş, ulus, fiziksel özellikler, politik ve dini inançlar, engel gözetmeksizin diğerlerine saygı, empati, kendine güven, çevreye duyarlılık ve farklılıklara saygı gibi değerleri kapsadığı görülmüştür. Kenya, Etiyopya, Uganda ve Somali, Sudan’da ve birçok doğu Afrika ülkesinde barış eğitimi verilmektedir. Barış eğitimi pek çok ülkede okullarda bir program olarak öğrencilere sunulmaktadır. Fakat ülkemizde, barış eğitiminin okul öncesi dönemde verilmesine ilişkin bir eğitim programı henüz bulunmamaktadır.

Okulöncesi ve ilköğretim döneminde çocuklara yönelik geliştirilen “Barış Eğitimi Programları” çocukların psikolojik ve etnik gelişimine cevap vermeye yönelik olarak hazırlanmaktadır. Bu programlar genellikle etkinlik odaklı olup, oyun ve farklı aktiviteleri temel alır ve tartışmalarla sonuçlandırılır. Bu etkinliklerin temel amacı, okul içi ve okul dışı yaşantılar yoluyla çocukların “barış” kavramını yaşayarak öğrenmelerine rehberlik etmektir (Page, 2004). Bu evrensel değerlerin okul öncesi dönemde verilmesi özellikle bu yaş grubu çocuklarının gelişimi, demokratik ortamın yaratılması ve çocukların gelecekte toplumda yaşayan bireyler olarak vatandaş kimliği ve sorumluluğu ile hareket etmelerinde son derece önemlidir. Çocukların bu kavramı öğrenebilmeleri için öncelikle yetişkinlerin okul öncesi dönem çocuklarına model olmaları ve bu kavrama ilişkin eğitim almaları gerekmektedir. Bu nedenle, öğretmenlere yönelik “barış eğitimi hizmet içi eğitim kursları ya da seminerleri” planlanmalıdır.

Ülkemizde “barış” kavramı ile ilgili yapılan araştırmaların ilköğretim (Türnüklü ve Şahin, 2006), ve orta öğretim öğrencilerine (Sertel ve Kurt 2004), yönelik olduğu, erken çocukluk döneminde ise, Kamaraj ve Kerem (2004), Kamaraj ve Kerem (2005), Kerem ve Kamaraj’ın (2006) yaptığı çalışmalarla sınırlı olduğu görülmektedir. Literatürde özellikle erken çocukluk dönemine yapılacak olan yatırımların uzun vadeli sonuçlarına bakıldığında bireyin, toplumun ve ülkenin gelişimine katkısının beklenilenden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kaytaz (2005), tarafından “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitiminin Fayda Maliyet Analizini” tespit etmeye yönelik olarak yapılan araştırmanın sonuçlarına bakılığında; okul öncesi döneme yapılacak olan bir liralık yatırımın ekonomiye yedi liralık bir kazanç olarak geri döndüğü saptanmıştır. Eğer ülkemizin geleceğine yatırım yapmayı hedefliyor isek, öncelikle bu kavramın okul öncesi dönemde temellerinin atılması ile başlamamız gereklidir.

KAYNAKÇA

- Güneysu, S. (2005), Erken Çocukluk Eğitimi Hizmetlerinde Kalite. Okul Öncesi Eğitimde Kalite: Üniversitelerin Rolü Toplantısı Raporu. M.E.B., AÇEV, UNICEF ve Eğitim Reformu Girişimi. İstanbul, 20-21 Nisan 2005.
- Human Development Index 2003, http://hdr.undp.org/reports/global/2004/pdf/presskit/HDR04_PKE_HDI.pdf
http://en.wikipedia.org/wiki/UN_Human_Development_Index
“Children and Peace” [Online]: Retrieved on 13-July-2006 at URL: <http://www.ppu.org.uk/children/index.html>.
- Kamaraj, I. ve Kerem, E. A. (2005), Erken Çocukluk Döneminde, Barış Değerine İlişkin Bir Program Modeli, *Eğitimde İyi Örnekler Konferansı, Sabancı Üniversitesi*, İstanbul.
- Kamaraj, I. ve Kerem, E. A. (2004), Erken Çocukluk Döneminde Barış Sosyal Değerine İlişkin Eğitici Drama Uygulamaları. *Erken Çocukluk Eğitiminde Sanat Sempozyumu Bildiri Kitabı, (206-214), İstanbul: Morpa Yayıncılık.*
- Kaytaz, M. (2005), Türkiye’de Okul Öncesi Eğitiminin Fayda Maliyet Analizi, AÇEV Anne Çocuk Eğitim Vakfı www.acev.org/arama/aramalar.asp 24.04.2006.
- Kerem, E. A. ve Kamaraj, I. (2006), Erken Çocukluk Döneminde Barış Değerini Kazandırmaya Yönelik Bir Uygulama Örneği: Kimlikli Bebekler (Persona Dolls), Eğitimde İyi Örnekler Konferansı, Sabancı Üniversitesi, İstanbul.
- Kültür Kongreleri, İkinci Kültür Kongresi ‘Barış Kültürü’ 16-18 Ekim 2000, http://www.iksev.org/kultur_kon/Kon002.htm
- Matthews, I. (2002), Peace With Me, *Non-Violent Conflict Resolution in and out-of-School*, UNESCO, Paris.
- Page, J. S. (2004) Peace Education: Exploring Some Philosophical Foundations. *International Review of Education*. 50(1): 3-15.
- Sertel, J. M. ve Kurt G. (2004), *Winpeace Barış Eğitimi Barış Bireyde Başlar*, Ekspres Basım, İstanbul.
- Türnüklü, A. ve Şahin, İ., İlköğretim Okullarında, Çatışma Çözüm Stratejilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, [Online]: 12- Temmuz-2006.
<http://www.cagdasegitim.org/?set=aylik&durum=makale&id=5&sorgu=200304>
- UNESCO, *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, (2002). *Non-Violent Conflict Resolution in and out-of School*, UNESCO, Paris.